

บทที่ 4

วิธีดำเนินการวิจัย

งานวิจัยครั้งนี้ได้ทำการทดลองโดยใช้สารเคมีชนิดต่าง ๆ ในการปรับปรุงลักษณะของตะกอนสารส้มของโรงกรองน้ำบางเขน โดยนำตัวอย่างตะกอนจากกันถึงตกตะกอนมาปรับความเข้มข้น ให้มีปริมาณของแข็งทั้งหมด 3 ค่า คือ 2% ,4% และ 6% ปรับค่าพีเอชของตะกอนด้วยปูนขาว และนำมาทดลองด้วยวิธี Buchner Funnel Test โดยทำการทดลองกับสารปรับสภาพตะกอนแต่ละชนิดที่ระดับความเข้มข้นต่างๆกัน และกรองน้ำออกจากตะกอนผ่านกระดาษกรองยี่ห้อ Whatman เบอร์ 2 ในการทดลองจะอ่านค่าปริมาตรน้ำที่กรองได้ในทุกช่วงเวลา 30 วินาที นำข้อมูลดังกล่าวมาหาค่าความชันของกราฟระหว่างปริมาตรกับค่าอัตราส่วนระหว่างเวลากับปริมาตร โดยใช้โปรแกรม Microsoft Excel ค่าความหนืดของน้ำที่กรองได้ รวมทั้งปริมาณสารแขวนลอยทั้งหมดในกากตะกอน เพื่อคำนวณหาค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง และปริมาณตะกอนที่ได้จากการทดลองแต่ละครั้ง

4.1 ขั้นตอนการทดลอง

การทดลองได้แบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

4.1.1. การทดลองส่วนที่ 1 : ศึกษาลักษณะของตะกอนสารส้มที่ระดับความเข้มข้นของตะกอนต่าง ๆ กัน

1) นำน้ำตะกอนมาปรับความเข้มข้น ให้มีปริมาณของแข็งเป็น 2% ,4% และ 6% ตามวิธีการในภาคผนวก จ.

2) นำตะกอนที่เตรียมได้แต่ละความเข้มข้น มาวิเคราะห์หาสมบัติทางกายภาพและทางเคมี ได้แก่ ปริมาณของแข็งทั้งหมด ค่าพีเอช ค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง และปริมาณตะกอนที่ได้

4.1.2. การทดลองส่วนที่ 2: ศึกษาค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง โดยปรับค่าพีเอชของตะกอนด้วยปูนขาว

1) เตรียมอุปกรณ์ชุดกรวยบุคเนอร์ วางกระดาษกรองยี่ห้อ Whatman เบอร์ 2 ลงในกรวย ทำให้กระดาษกรองขึ้นด้วยน้ำกลั่น และเดินเครื่องกรอง สูญญากาศจนกระดาษกรองแนบกับกรวย จึงหยุดเครื่อง

2) เตรียมตะกอนที่ปรับความเข้มข้นแล้ว (จากการทดลองส่วนที่ 1) มา 200 มล. เติมปูนขาวลงในตะกอน เพื่อปรับให้ได้ค่าพีเอช 7,8,9,10,11 แล้วกวนด้วยความเร็ว 100 รอบ/นาที เป็นเวลา 1 นาที หลังจากนั้นให้กวนด้วยความเร็ว 50 รอบ/นาที เป็นเวลา 5 นาที และตั้งทิ้งไว้ประมาณ 0.5-1 นาที

3) เทส่วนผสมของตะกอนและสารเคมีลงในกรวยบุคเนอร์และปล่อยให้มีการกรองโดยธรรมชาติประมาณ 5-10 วินาที อ่านปริมาตรในกระบอกตวง

4) เปิดเครื่องกรองสูญญากาศ อ่านค่าความดันที่ใช้ในการกรอง และปริมาตรน้ำที่กรองได้ในทุกช่วงเวลา 30 วินาทีอย่างต่อเนื่องจนแผ่นตะกอนแห้ง

5) นำตะกอนที่กรองได้มาวิเคราะห์ หาปริมาณสารแขวนลอยทั้งหมด ปริมาณตะกอน และค่าความชื้น

6) นำน้ำที่ผ่านการกรองมาวิเคราะห์ หาปริมาณของแข็งทั้งหมด ปริมาณสารแขวนลอยทั้งหมด ค่าพีเอช และความหนืดของน้ำที่กรองได้

7) นำข้อมูลที่ได้ไปคำนวณปริมาณตะกอนที่ได้ และค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง

4.1.3. การทดลองส่วนที่ 3: ศึกษาค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง เมื่อใช้ปูนขาวปรับค่าพีเอชก่อนเติมสารปรับสภาพตะกอน

ทำการทดลองเหมือนกับการทดลองส่วนที่ 2 แต่ในข้อ 2) ให้เติมปูนขาว เพื่อปรับค่าพีเอชให้ได้ตามต้องการ ก่อนเติมสารปรับสภาพตะกอน โดยใช้สารละลายเข้มข้น 0.1% ซึ่งเตรียมใหม่ทุกวัน สารเคมีที่ใช้ในการปรับสภาพตะกอน ได้แก่

- สารโพสลิอีเล็กโทรไลต์แบบประจุลบ
- สารโพสลิอีเล็กโทรไลต์แบบประจุบวก
- สารโพสลิอีเล็กโทรไลต์แบบไม่มีประจุ

การทดลองดังกล่าวได้ศึกษาถึงอิทธิพลของพารามิเตอร์ต่าง ๆ ดังนี้

1. พารามิเตอร์อิสระ ได้แก่

- ชนิดของสารเคมี
- ปริมาณของสารเคมีที่ใช้
- ความเข้มข้นเริ่มต้นของตะกอน
- ค่าพีเอชเริ่มต้นของตะกอน

2. พารามิเตอร์ที่เปลี่ยนแปลง ได้แก่

- ค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง
- ปริมาณตะกอนที่ได้
- ค่าปริมาณสารแขวนลอยทั้งหมดของน้ำที่กรองได้และตะกอนที่ปรับสภาพแล้ว
- ค่าความหนืดของของน้ำที่กรองได้หลังจากปรับสภาพตะกอนแล้ว
- ค่าความชื้นของตะกอนที่ปรับสภาพแล้ว

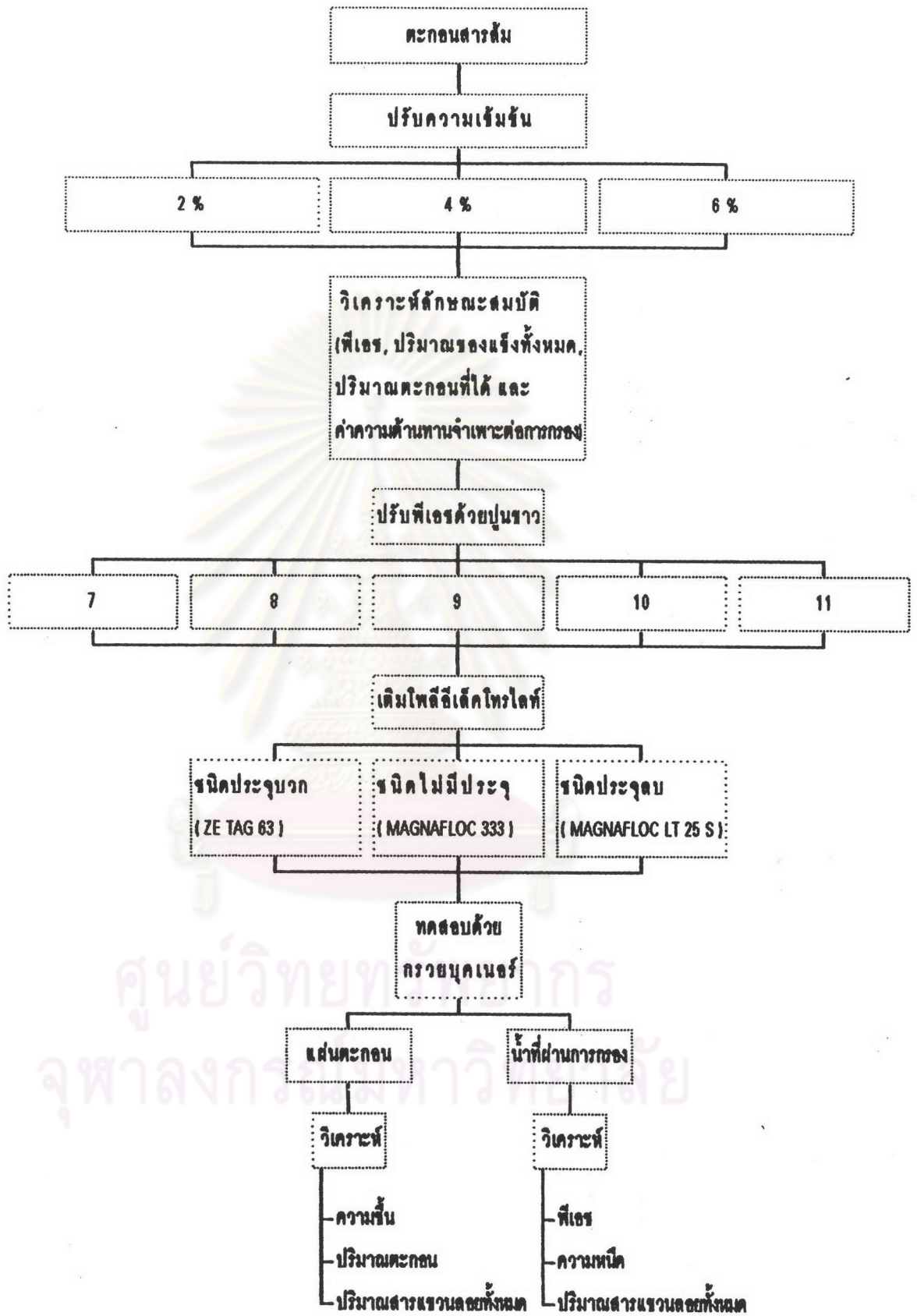
3. พารามิเตอร์คงที่ ได้แก่

- ความเร็วในการกวนตะกอน
- เวลาในการกวนตะกอน
- ความดันที่ใช้ในการกรอง

การทดลองทั้งหมดแสดงเป็นแผนผังดังรูปที่ 4.1 ซึ่งมีจำนวนตัวแปรดังนี้

- ความเข้มข้นของตะกอน 3 ค่า
- สารเคมีที่ใช้ในการปรับค่าพีเอช 1 ชนิด
- สารเคมีที่ใช้ในการปรับสภาพตะกอน 3 ชนิด
- ค่าพีเอชของตะกอนที่ใช้ 5 ค่า

รูปที่ 4.1 แผนผังการทดลอง

$$\begin{aligned}
 \text{รวมการทดลองทั้งหมด} &= (3 \times 1) + (3 \times 5 \times 3) \\
 &= 48 \text{ จุดจาร์เทสท์ (จาร์เทสท์ 1 จุด = 6 บี๊กเกอร์)} \\
 &= 48 \times 6 = 288 \text{ บี๊กเกอร์}
 \end{aligned}$$

4.2 เครื่องมือและอุปกรณ์ที่ใช้ในการทดลอง

1. อุปกรณ์ชุดกรวยบุนเนอร์
2. เครื่องวัดพีเอช (pH meter)
3. เครื่องกรองสุญญากาศ
4. นาฬิกาจับเวลา
5. เตาอบ (Hot air oven)
6. กระดาษกรอง Whatman เบอร์ 2 ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 9.0 ซม.
7. กระดาษกรอง Whatman GF/C ขนาดเส้นผ่านศูนย์กลาง 4.7 ซม.
8. เครื่องแก้ว (บี๊กเกอร์ ปิเปต บิวเรต กระบอกตวง)
9. เทอร์โมมิเตอร์
10. อุปกรณ์ในการทำจาร์เทสท์
11. ถ้วยระเหย (Evaporation dish and Crucible cup)

4.3 สารเคมีที่ใช้ในการทดลอง

1. ปูนขาว ชนิด Commercial grade โดยมีสูตรเคมี คือ CaO มีความบริสุทธิ์ประมาณ 90%
2. สารโพลีเอ็กไทรไลต์
  - ชนิดประจุลบ (Magnafloc LT 25 S)
  - ชนิดประจุบวก (ZE TAG 63)
  - ชนิดไม่มีประจุ (Magnafloc 333)

4.4 วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ

วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ในการวิจัยครั้งนี้ สามารถสรุปได้ดังแสดงในตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ค่าพารามิเตอร์ต่าง ๆ ในการวิจัย

พารามิเตอร์	วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์
ค่าพีเอช	เครื่องวัดพีเอชแบบ glass electrode
ความชื้นของตะกอน	ซึ่งนำหนักของด้วยกระเบื้องและตัวอย่าง และนำไปวิเคราะห์โดยวิธีเดียวกับการหาปริมาณของแข็งทั้งหมด
ปริมาณของแข็งทั้งหมด	ระเหยตัวอย่างในด้วยกระเบื้องจนแห้ง อบด้วยกระเบื้องที่อุณหภูมิ 103-105 ° C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงและชั่งน้ำหนัก
ปริมาณของแข็งแขวนลอย	กรองตัวอย่างผ่านกระดาษกรอง อบกระดาษกรองที่อุณหภูมิ 103-105 ° C เป็นเวลา 1 ชั่วโมงและชั่งน้ำหนัก
ค่าความต้านทานจำเพาะต่อการกรอง ความหนืด	อุปกรณ์ชุดกรวยบुकเนอร์ วัดอุณหภูมิและเปรียบเทียบกับค่าจากตารางที่ 4.2

ตารางที่ 4.2 ความหนืดของน้ำที่อุณหภูมิต่าง ๆ

อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	ความหนืดสัมบูรณ์ $\mu \times 10^3$ (นิวตัน-วินาที/ตร.ม.)	อุณหภูมิ (องศาเซลเซียส)	ความหนืดสัมบูรณ์ $\mu \times 10^3$ (นิวตัน-วินาที/ตร.ม.)
5	1.518	30	0.798
10	1.307	35	0.719
15	1.139	40	0.653
20	1.002	45	0.596
25	0.890	50	0.547

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย